

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТІВ ЦІЛЬОВИХ ЗЕЛЕНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ, ПРОФІНАНСОВАНИХ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ

V. Tykhenko,
Sumy state university

ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF TARGETED GREEN INVESTMENT IN UKRAINE FINANCED BY PUBLIC FUNDS

У статті досліджено особливості реалізації та фінансування проектного циклу державної системи управління природоохоронними проектами України національного і наднаціонального рівня на прикладі такого економічного механізму, як торгівля квотами на викид парникових газів. На основі методики ОЕСР (Зразки кращої практики управління державними природоохоронними витратами) доведено неефективність організації цього проектного циклу та здійснення державних природоохоронних витрат на проекти цільових зелених інвестицій.

This article deals with the features of the implementation and financing of the project cycle of public environmental projects in Ukraine (national and supranational level) by the example of the economic mechanism as trading greenhouse gas emissions quotes. Based on the OECD methodology (Good Practices for Public Environmental Expenditure Management) the inefficiency of this project cycle and management of state environmental costs of the green investment projects were proved.

Ключові слова: проектний цикл, природоохоронні проекти, ефективність природоохоронних витрат, бюджетно-податкова дисципліна.

Key words: the project cycle, environmental projects, environmental expenditure efficiency, fiscal discipline.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За умови домінування в Україні системи управління природоохоронними проектами державного рівня та відповідного їй адміністративного механізму управління (МУПП) з превалюючими адміністративними методами та інструментами, зростає необхідність детального вивчення проектного циклу та особливостей реалізації природоохоронних проектів, здійснюваних за рахунок державних видатків. Більше того, важливим питанням у досліджуваному контексті в умовах обмеженості бюджетних ресурсів, кризового стану навколишнього середовища в Україні, украї тяжкої військово-політичної ситуації постає питання підвищення ефективності державного фінансування найбільш пріоритетних природоохоронних проектів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням безпосередньої реалізації проектного підходу у ході функціонування систем управління природоохоронними проектами присвячено праці багатьох вчених. Зокрема концептуальні засади побудови організаційно-економічного механізму управління екологічно орієнтованими інвестиційними програмами (проектами) закладено у роботі Андрєєвої Н.М. [2]. Розгляд систем регіонального рівня та питання удосконалення їх проектного циклу міститься у працях Бистрякової Ю.І. [4], Хопчан В.М. [18]. За специфічними категоріями та механізмами реалізації природоохоронних проектів можна аналізувати праці таких вчених: Арестова С.В. [3], Котенко

Н.В. [7], Овсяннікової Н.В. [11], Рябич О.М. [16], Скрипчук П.М. [17] та ін.

НЕ ВИРІШЕНІ РАНІШЕ ЧАСТИНИ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Не зважаючи на достатню увагу науковців до реалізації проектів у сфері природоохоронної діяльності, опису особливостей їх проектного циклу та фінансування, недостатня увага приділена оцінці ефективності реалізації таких проектів, здійснюваних за державні кошти.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є здійснення оцінки ефективності реалізації проектного циклу та природоохоронних витрат державної системи управління природоохоронними проектами України наднаціонального та національного рівня, використовуючи за основу загальноприйняту у світовій практиці кращу практику управління державними природоохоронними видатками в країнах з перехідною економікою.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Серед природоохоронних проектів, що можуть бути охарактеризовані як наднаціональні за типом фінансування передусім виділяються проекти, що реалізуються за підтримки Світового Банку (СБ), через державну та регіональну системи управління природоохоронними проектами.

Загалом з огляду на підходи до реалізації проектного підходу з ініціаторами проектів СБ (з 1947 банком на

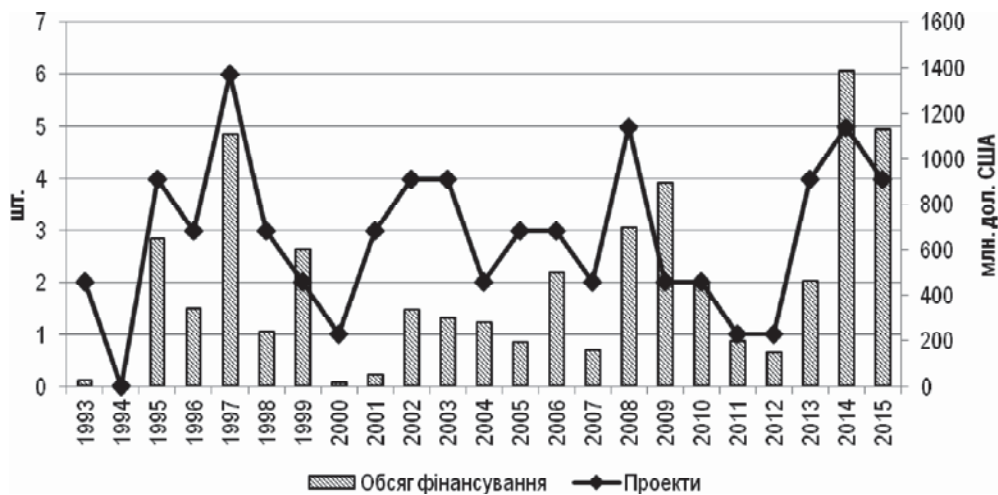

Рис. 1. Стан реалізації проектів СБ в Україні за 1993–2015 рр.

Джерело: побудовано автором за [10].

глобальному рівні реалізовано 1712 проектів на суму 176,4 млрд дол. у 22057 місцях розташування у 143 країнах світу з яких 188 проектів на суму 4,77 у 86 країнах безпосередньо стосувалися природоохоронної діяльності та збереження природних ресурсів [1]) детально розглянемо участь цього міжнародного фінансового інституту у реалізації масштабних національних природоохоронних проектів в Україні.

Зокрема в Україні СБ, починаючи з 1993 р. реалізовано 84 проекти на загальну суму 10 201, 79 млн дол. США (рис. 1).

Серед цих проектів чільне місце посідають такі тематичні напрями реалізації природоохоронних проектів як (рис. 2) Зміна клімату (15), Політика в сфері навколишнього середовища та природоохоронні заходи (9), Запобігання забрудненню навколишнього середовища (8), Біорізноманіття (5), Управління земельними ресурсами (4), Рациональне використання водних ресурсів (4), Інші пи-

тання раціонального використання навколишнього середовища (3).

Таким чином, за нашими підрахунками 48 природоохоронних проектів різних рівнів з 84 в Україні на загальну суму 2428,1 млн дол. США були реалізовані за фінансової підтримки СБ.

У цьому контексті варто відзначити, що СБ приділено більше уваги та фінансової підтримки проектів, ніж профільними міністерствами і відомствами в Україні, що займаються розробкою та реалізацією природоохоронної політики.

До прикладу, розглянемо важливий напрям реалізації природоохоронних проектів Державним агентством екологічних інвестицій України у сфері зеленого інвестування, що є ілюстрацією використання такого важливого економічного (ринкового) МУПП як торгівля квотами на викид парникових газів та є пріоритетним видом природоохоронної діяльності у частині реалізації Кіотського про-

Рис. 2. Структура природоохоронних проектів різних рівнів в Україні, реалізованих за підтримки СБ

Джерело: побудовано автором за [10].

токолу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Важливість обрання зазначеної категорії проектів обумовлена ще й тим, що за рівнем реалізації та масштабністю виконання вказані проекти можуть бути віднесені як до наднаціональних — у частині відносин між країнами — покупцями українських квот та реалізації глобальної конвенції ООН про зміну клімату, так і національного характеру — організація проектного циклу та надання державного фінансування за проектами санації будівель бюджетної сфери (98,7%), проектами реконструкції систем тепlopостачання та переведення на альтернативні види палива (0,4%) та інші проекти (0,9%), спрямовані на модернізацію вагонів метрополітену в м. Києві; будівництво водоочисних споруд у різних містах, заміна патрульних автомобілів МВС України новими моделями Toyota Prius тощо (рис. 3).

При цьому Державним агентством екологічних інвестицій станом на 22 травня 2013 р. схвалено 2429 проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій, з них 1530 проектів подані у 2012—2013 рр., відповідають вимогам чинного законодавства (в т.ч. постанови Кабінету Міністрів України від 22.02.2008 № 221) та підготовлені з урахуванням змін нормативів у сфері ціноутворення в будівництві [5].

Станом на 22 травня 2014 р. Держекоінвестагентством розглянуто та схвалено 1803 проекти цільових екологічних (зелених) інвестицій, у т.ч. за Договорами продажу одиниць (частин) установленної кількості викидів парникових газів з Японською стороною погоджено 817 проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у 24 регіонах України загальною вартістю 4 738 млн грн. та очікуваними щорічними скороченнями викидів парникових газів 172,9 тис. т CO₂-екв [6].

Варто зауважити, що деталізація та прозорість інформації щодо стану затвердження та реалізації таких проектів є недостатньою. Більше того, формалізація проектного циклу за ними підпорядковується Порядку розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату [14]. В цілому фази проектного циклу узгоджуються з розглянутими вище, проте процеси оцінки, відбору, ранжування та перевірки проектів, а також визначення їх результативності та ефективності розкриті й обгрунтовані недостатньо; більш детально представлені лише критерії відбору, які, втім, не конкретизовані за цільовими індикаторами та показниками.

Спираючись на експертні висновки фахівців Національного екологічного центру, їх моніторинг стану виконання окреслених природоохоронних проектів [13], аналітичні матеріали окремих природоохоронних організацій [8; 12] та власні висновки щодо ефективності їх проектного циклу нами було здійснено оцінку таких проектів на предмет відповідності Зразкам кращої практики управління державними природоохоронними видатками в країнах з перехідною економікою, запропонованій ОЕСР [9].

Зразки кращої практики управління державними природоохоронними витратами засновані на фундаментальних принципах "здорових" державних фінансів і концентруються навколо трьох вимірів:

— Природоохоронна ефективність.

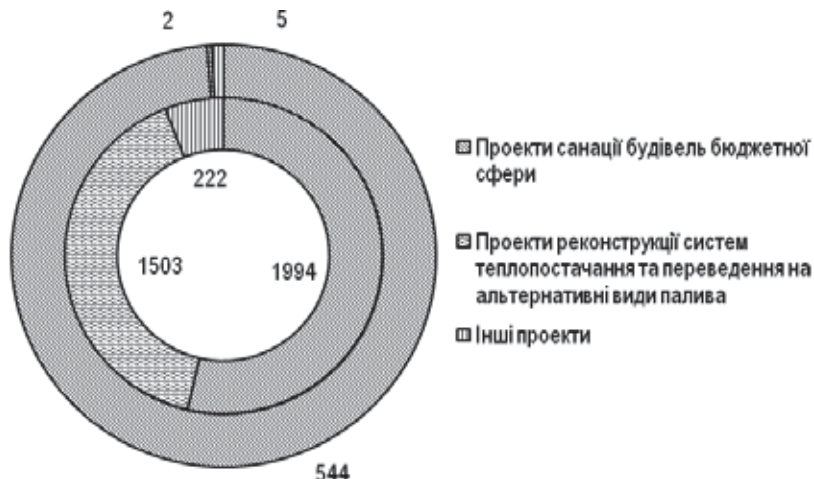

Рис. 3. Розподіл проектів за сферою зелених інвестицій в Україні по категоріям у 2013—2014 рр. за вартістю (млн грн.) внутрішнє коло та кількістю (од.) зовнішнє коло

Джерело: складено автором на основі [5].

- Бюджетно-податкова дисципліна.
- Ефективність управління.

Вимірювання природоохоронної ефективності відноситься до ефективності програм державних витрат в якості інструментів природоохоронної політики. Бюджетно-податкова дисципліна відноситься до оцінки ключових аспектів відповідності принципам належного управління державними фінансами. Ефективність управління — це оцінка якості використання фінансових і кадрових ресурсів фінансовим інститутом.

Деталізація показників за кожним з аспектів: природоохоронної ефективності, бюджетно-податкової дисципліни та ефективності управління наведена у таблиці 1. У кожній з трьох контрольних таблиць містяться п'ять основних показників, яким можуть бути присвоєні одна з трьох оцінок: "нуль", якщо не застосовується жоден із зразків кращої практики, "одиниця", якщо застосовуються деякі, але не всі зразки кращої практики, і "два", якщо застосовуються всі зразки. Сфера і масштаби застосування раціональних методів оцінюються присвоєнням оцінки "так", "ні" або "застосовуються частково". Таким чином, будь-яка конкретна програма або її установа-виконавець може набрати максимум 10 балів за кожним з вимірів контрольних показників, які можуть бути унаочнені за допомогою трикутника показників ефективності [15].

Щодо природоохоронної ефективності здійснення державних витрат на природоохоронні проекти, розпочаті у 2013 р., то за умови їх реалізації за рахунок освоєння 3 813,5 млн грн. очікується щорічне скороченнями викидів парникових газів 116,9 тис. т CO₂-екв., що становить лише 0,03 % від загального рівня викидів в Україні. Як було зазначено вище, обсяг планового скорочення викидів парникових газів у 2014 р не надто більший — 172,9 тис. т CO₂-екв.

Проведена оцінка економічних затрат та екологічного ефекту від реалізації проектів в Україні за кошти від продажу квот згідно з Кіотським протоколом на основі оприлюдненої інформації свідчить про непропорційно велику вартість із малим сукупним плановим рівнем скорочення викидів парникових газів. Якщо порівняти ефект скорочення викидів парникових газів при запровадженні різних проектів схеми зелених інвестицій, то спостерігається, що в середньому питома вартість досягнення 1 т скорочення викидів сягає 28 079,6 грн. у заходах теплової санації, 36

Таблиця 1. Оцінка відповідності Зразкам кращої практики управління державних природоохоронних витрат, спрямованих на проекти цільових зелених інвестицій

Показник/принцип	Оцінка	Коментар
Показники природоохоронної ефективності		
1. Доповнюючий характер і узгодженість з іншими інструментами природоохоронної політики	1	Недостатня дієвість застосування окремих економічних інструментів, слабкість природоохоронної політики в цілому, її не пріоритетність для держави. Державні витрати є превалюючі ми перед іншими інструментами реалізації проектів зелених інвестицій. Інтеграція соціальних та економічних чинників при реалізації природоохоронних проектів недостатня
2. Добре продумані і чітко окреслені рамки програмної діяльності	1	Доступ до інформації про проекти зелених інвестицій, що фінансуються за рахунок природоохоронних витрат несвоєчасний та непрозорий. Прийнятні категорії проектів, потреб у фінансуванні, порядок прийняття рішення щодо його виділення необґрунтовані та зазвичай не оприлюднюються
3. Чітка ідентифікація природоохоронних результатів	0	Показники природоохоронного ефекту не деталізовані та неконкретні, процедури накладання санкцій на бенефіціантів проектів у разі недоотримання ефекту неформалізовані, дані про природоохоронні результати того чи іншого проекту зелених інвестицій по завершенню проектного циклу досить часто верифікуються формально та не оприлюднюються
4. Забезпечення максимального природоохоронного ефекту від використання виділених коштів	0	Вимірювання екологічного ефекту, ефективності витрат за проектом не формалізовані (як підстава для ранжування проектів), не відслідковуються протягом етапів впровадження проектного циклу зелених інвестицій, оцінювання його результатів і не є загальнодоступними. Обсяги планового скорочення CO ₂ є мізерними
5. Залучення додаткових фінансових ресурсів	0	Оцінка можливості співфінансування проектів зелених інвестицій за участю фінансових ресурсів бенефіціантів проекту не розглядається. Рівень залучення додаткових фінансових ресурсів для мінімізації державних витрат не є обов'язковим критерієм
Показники бюджетно-податкової дисципліни		
1. Бюджетна дисципліна у надходженнях	2	Бюджетна дисципліна у надходженнях коштів від міжнародних донорів-покупців квот на викид парникових газів дотримується, джерела надходжень чітко визначені та відповідають чинному законодавству
2. Фактори, що обмежують ефективність використання коштів, зведені до мінімуму	0	Проекти зелених інвестицій мають непропорційно велику вартість із малим сукупним плановим рівнем скорочення викидів парникових газів. Засоби економічного стимулювання належного виконання проектів не набули поширення
3. Високі стандарти бюджетно-фінансової дисципліни та прозорості	1	Незалежний зовнішній аудит ефективності природоохоронних витрат, їх моніторинг та розкриття не проводиться повною мірою. Наявні окремі елементи внутрішнього аудиту, проте дані про їх результати не є легкодоступними для громадськості
4. Відповідальність та підзвітність	0	Механізми підзвітності, уникнення конфлікту інтересів, антикорупційної діяльності працівників апарату Мінприроди та прозорості інформації про проведенні перевірки таких механізмів не є достатньо поширеними
5. Збір надходжень і державні закупівлі відокремлені від управління витратами	0	Усі ці функції сконцентровані у Державному агентстві екологічних інвестицій, що унеможливило належне управління проектним циклом, ефективне та своєчасне проведення закупівель для реалізації проектів
Показники ефективності управління		
1. Принципи належного державного управління	0	Умови фінансування, процедури прийняття рішень та виконання адміністративних функцій, принципи відбору проектів зелених інвестицій для зацікавлених груп не є загальнодоступними. Розробка політики та функції управління проектами та їх фінансування зосереджені в одному органі. Роль зацікавлених груп у нагляді та перегляді процедур проектного циклу мінімальна
2. Професійне керівництво на виконавчому рівні	1	Функції управління проектами формально передані Державному агентству екологічних інвестицій, проте кваліфікація персоналу не завжди є достатньою, спостерігаються факти дублювання функцій
3. Належне управління проектним циклом	1	Відсутнє оприлюднене керівництво по проектному циклу зелених інвестицій Заявки на фінансування проектів приймаються у стандартній формі, однак наявні критерії і процедури оцінки і відбору проектів зелених інвестицій недостатньо конкретизовані і неоднозначні. Система оцінки програм і проектів не залежить від їх категорій, звіти про поведену оцінку не оприлюднюються
4. Зважене і неупереджене ставлення до зовнішніх зацікавлених груп	0	Комунікаційна стратегія з основними зацікавленими групами налагоджена недостатньо
5. Ефективне управління фінансовими інструментами і заходами по зменшенню пов'язаних з ними ризиків	0	Однотипність використовуваних фінансових інструментів – державних видатків, які не враховують специфіку проектів та рівень їх ризику необґрунтовані затримки у їх використанні, що порушують хід проектного циклу зелених інвестицій

Джерело: складено автором.

664,02 грн. у заходах реконструкції котельень та систем тепlopостачання і 35 394,66 грн. в інших типах проектів. Загалом, оцінити, наскільки обґрунтована така вартість проектів, не вдається, оскільки Державним агентством екологічних інвестицій не налагоджено оприлюднення детальної інформації про самі проекти. [13].

Крім того, викликає занепокоєння низький рівень бюджетної та податкової дисципліни у використанні за-

лучених від міжнародних партнерів (передусім Японії та Іспанії) коштів і ефективності державних видатків, спрямованих на фінансування природоохоронних проектів за надходження в рамках Кіотського протоколу. Так, за даними Національного екологічного центру України у державний бюджет від Японії та Іспанії надійшло близько 470 млн євро, однак Державним агентством екологічних інвестицій та урядом України затвер-

джено фінансування проектів на суму 350 млн євро.

Щодо показників ефективності управління вказаними проектами, необхідно відзначити значне запізнення у строках виконання проектів: з 2011 р. по всій Україні завершено 127 проектів теплової санації будівель соціального призначення із 536 запланованих, що становить лише 23,7%. Однак кошти, що надійшли від реалізації цього МУПП, отримані ще у 2009—2010 рр. [13]. Відсутність належних процедур попередньої оцінки, контролю, моніторингу, та аналізу ефективності призводить до зловживань як у частині наявності ознак корупції при реалізації проектного підходу, коли за рішенням урядових установ із великої кількості заявок вибірково реалізують окремі проекти без урахування критеріїв оцінки та прозорості відбору і фінансування, а також дотримання норм, зокрема й природоохоронних при здійсненні робіт за проектом та визначенні його результатів.

Якщо підсумувати проаналізовані аспекти кращої практики управління державними видатками на природоохоронні проекти, запропоновані ОЕСР, можемо дійти висновку про невідповідність чинного проектного циклу за природоохоронними проектами цільових екологічних (зелених) інвестицій в межах Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату такій практиці. Підсумкова оцінка проекту, проведена за методикою ОЕСР, з урахуванням наведених недоліків та критичної інформації становить 2 бали за природоохоронну ефективність; 3 — за бюджетно-податкову дисципліну; 2 — за ефективність управління витратами, що унаочнено на рисунку 4. Більш високий показник у сфері бюджетно-податкової дисципліни зумовлений проведеною бюджетною реформою та сталістю і чіткою дисципліною надходжень від покупців квот.

Графічна інтерпретація даного трикутника є досить простою — досягнення максимально допустимої кількості балів — 10 за кожним з вимірів вказує на ефективність проекту чи програми. Більш низька оцінка свідчить про необхідність цільового реформування програми, перегляду підходів до організації проектного циклу.

На нашу думку, результати оцінювання ефективності такої категорії проектів як проекти цільових зелених інвестицій в межах Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату як таких, що виконуються в рамках одного з пріоритетних економічних МУПП є показовими (через важливість проектів на наднаціональному та національному рівні, створення окремого органу у структурі профільного міністерства для їх реалізації), а отже можуть бути екстрапольовані на хід реалізації проектного підходу державної системи управління такими проектами в Україні в цілому.

ВИСНОВКИ

Як ми вбачаємо, саме ці проблемні напрями є причинами незадовільних результатів оцінки ефективності досліджуваних природоохоронних проектів і їх подолання дозволить підвищити природоохоронну ефективність, бюджетно-фінансову дисципліну та ефективність управління державними видатками в межах СУПП України та економічного (ринкового) МУПП — торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Література:

1. Global reach: World Bank Data [Electronic resource]. — Available at: <http://maps.worldbank.org/p2e/mcmap/>

Рис. 4. Трикутник показників ефективності проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій

[map.html?code=&level=&indicatorcode=0553&title=Global&org=ibrd](http://maps.worldbank.org/p2e/mcmap/)

2. Андрєєва Н.М. Теоретико-методологічні засади екологізації інвестиційної діяльності: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.06 / Н.М. Андрєєва; НАН України. Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. — О., 2007. — 31 с.

3. Арестов С.В. Формирование и развитие понятийно-категориального аппарата природоохранных инвестиций в Украине / С.В. Арестов // Наукові праці: Економіка. — 2010. — Вип. 132. — Т. 145. — С. 70—74.

4. Бистрякова Ю.І. Економіко-інституціональне забезпечення еколого-орієнтованого розвитку регіонів: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.06 / Ю.І. Бистрякова; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. — К., 2008. — 21 с.

5. Інформація щодо стану розгляду, схвалення та реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у 2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.seia.gov.ua/seia/control/main/uk/publish/article/633387>

6. Інформація щодо стану розгляду, схвалення та реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.seia.gov.ua/seia/control/main/uk/publish/article/637502;jsessionid=CAD4D14FAD406-4BEE012F828A05A6BE4.app2>

7. Котенко Н.В. Управління фінансуванням публічних екологічних послуг у системі територіального природокористування [Текст]: автореферат... канд. екон. спец.: 08.00.06 — економіка природокористування та охорони навколишнього середовища / Н.В. Котенко. — Суми: СумДУ, 2012. — 21 с.

8. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку. — Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Програма Розвитку ООН, Глобальний Екологічний Фонд. — 2007. — 186 с.

9. Образцы лучшей практики управления государственными природоохранными расходами в странах с переходной экономикой: Пятая конференция на уровне министров: Окружающая среда для Европы. — К., 2003. — 28 с.

10. Объемы деятельности по финансовым годам [Электронный ресурс]. — Всемирный Банк. — Ре-

жим доступа: http://www.vsemirnyjbank.org/projects/search?lang=ru&searchTerm=&countrycode_exact=UA

11. Овсяннікова Н.В. Удосконалення організаційно-економічного механізму використання рекреаційних ресурсів об'єктів природно-заповідного фонду: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.06 / Н.В. Овсяннікова; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — К., 2009. — 22 с.

12. Оцінка виконання Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011—2015 роки (Проект). — Київ, 2014.

13. Оцінка реалізації проектів за схемою зелених інвестицій в Україні. — Національний екологічний центр України — Київ, 2013. — 27 с.

14. Про затвердження Порядку розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату [Електронний ресурс] Постанова КМУ від 22.02.2008 № 221. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/221-2008-п/conv>

15. Руководство по оценке экологических проектов, финансируемых за счет государственных средств. (Handbook for Appraisal of Environmental Projects Financed from Public Funds). — Организация экономического сотрудничества и развития. — OECD, 2007. — 206 с.

16. Рябич О.М. Організаційно-економічне забезпечення ефективності скорочення викидів парникових газів в атмосферу: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.06 / О.М. Рябич; НАН України. Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. — О., 2007. — 20 с. — укр.

17. Скрипчук П.М. Організаційно-економічні засади екологічної сертифікації в системі управління природокористуванням: автореферат... д-р екон. наук, спец.: 08.00.06 — економіка природокористування та охорони навколишнього природного середовища / П.М. Скрипчук. — Суми: МОН, молоді та спорту Укр. СумДУ, 2012. — 38 с.

18. Хопчан В.М. Оцінка реалізації інвестиційних проектів природоохоронного призначення в регіоні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.06 / В.М. Хопчан; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. — К., 2008. — 21 с.

References:

1. Global reach: World Bank Data (2014), Available at: <http://maps.worldbank.org/p2e/mcmap/map.html?code=&level=&indicatorcode=0553&title=Global&org=ibrd> (accessed 19.03.2015)

2. Andrieieva, N.M. (2007), "Theoretical and methodological grounds greening investment", Abstract of Ph.D. of Economic Sciences, NAN Ukraine, Odesa, Ukraine.

3. Arestov, S. V. (2010), "Formation and development of conceptual-categorical aparata environmental investments in Ukraine", Nauchnye raboty-ekonomyka, vol. 132, Tom 145, pp. 70—74.

4. Bystriakova, Yu.I. (2008), "Economic and institutional provision eco-oriented regional development", abstract of candidate of Economic Sciences, NAN Ukraine, Kyiv, Ukraine.

5. Hlazkov, B. (2013), "Information on the status review, approval and implementation of Environmental (Green) Investments in 2013", Derzhavne ahentstvo ekolohichnykh

investytsij Ukrainy, [online] Available at: <http://www.seia.gov.ua/seia/control/main/uk/publish/article/633387> (accessed 19.03.2015)

6. Hlazkov, B. (2014), "Information on the status review, approval and implementation of Environmental (Green) Investments in 2014.", Derzhavne ahentstvo ekolohichnykh investytsij Ukrainy, [online] Available at: <http://www.seia.gov.ua/seia/control/main/uk/publish/article/637502;jsessionid=CAD4D14FAD4064B-EE012F828A05A6BE4.app2> (accessed 19.03.2015).

7. Kotenko, N.V. (2012), "Management of public financing of environmental services in regional environmental management system", Thesis candidate of Economic Sciences, SumDU, Sumy, Ukraina.

8. Ministerstvo okhorony navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha Ukrainy, Prohrama Rozvytku OON, Hlobal'nyj Ekolohichnyj Fond (2007), "National Environmental Policy of Ukraine: Assessment and Development Strategy", Kyiv, Ukraine.

9. "Good Practices of Public Environmental Expenditure in countries with economies in transition" (2003), Pjataja konferencija na urovne ministrov: Okruzhajushhaja sereda dlja Evropy, [Fifth Ministerial konferentsiya: Environment for Europe], Tbilisi, Gruzija.

10. Vsemirnyj Bank (2014), "The volume of activities for financial year", Available at: http://www.vsemirnyjbank.org/projects/search?lang=ru&searchTerm=&countrycode_exact=UA (accessed 21.03.2015).

11. Ovsianikova, N.V. (2009), "Improving organizational and economic mechanism using recreational resources of natural reserve fund", Abstract of Ph.D. of Economic Sciences, State univ. bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy Kyiv, Ukraine.

12. "Assessment of the Environmental Policy Strategy of Ukraine till 2020 and the National Action Plan for Environmental Protection for 2011—2015" (2014), Kyiv, Ukraina.

13. Natsional'nyj ekolohichnyj tsentr Ukrainy (2013), "The assessment of the projects for Green Investment Scheme in Ukraine", Kyiv, Ukraine.

14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008), "On approval of the review, approval and implementation of Environmental (Green) Investments and suggestions for activities related to the implementation of such projects and obligations of parties to the Kyoto Protocol to the UN Framework Convention on Climate Change", Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/221-2008-p/conv> (accessed 21.03.2015).

15. Organizacija jekonomicheskogo sotrudnichestva i razvitija. — OECD (2007), "Guidance for the assessment of environmental projects financed by public funds", Handbook for Appraisal of Environmental Projects Financed from Public Funds, Paris, France.

16. Riabych, O.M. (2007), "Organizational and economic support efficiency reduce greenhouse gas emissions", Ph.D. of Economic Sciences Thesis, In-t probl. rynku ta ekon.-ekol. doslidzh, NAN Ukraine, Odesa, Ukraine.

17. Skrypchuk, P.M. (2012), "Organizational and economic principles of environmental certification system of environmental management", Ph.D. of Economic Sciences Thesis, ekonomika pryrodokorystuvannia ta okhorony navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha, MON molodi ta sportu Ukr, SumDU, Sumy, Ukraine.

18. Khopchan, V. M. (2008), "The assessment of investment projects on environmental protection in the region", Abstract of Candidate of Economic Sciences, NAN Ukraine, Rada po vyvch. produkt. syl Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2015 р.